

КАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 39 (81-47). ☆ 1997 сыл муус устар 1 күнэ. Ойгурунньук. ☆ Смыната—1084 солкуобай

**БИЛИИ ХРАМА:
ОБО КИНИГЭТИН
САҢА ДЬИЭТЭ**

Кулун тутар 21 күнэ, 1997 снл. Бүгүн улуус культурнай олоһор, историятыгар биир билиэ түгэн, Ыйинизэммит библиотечнай ситим ийиниз оҕо библиотеката сыга дьаалзына, көбөн кыада.

Саяаки, нэра тээлээх, харьсхай күн быйыл 125 сылын томтою туслар Чурапчы орто оскуолатыг-
рар төмтүрүгүр саргастаһа тутуллубут арыы араһас
саһа тутуу дыһаһа ыраахтан-чугастан ыһырмаһаах
малдыһтар, реэспублина, улуус, нэһилиэһтэр, тэриэ-
тэлэр бэрэстэбинтэлэрэ сыһаа нэһилэлээн барал-
лар. Оһо киингэтэи дыһэтэи хаһаайыһтара—кыра-
чаан арааһчылар иһи нэһилтэртэи бастаһылар.
Оһун да дыһумуһа туттан, киһ киингэлэрдээх
стеллаһтары көрөччү көрүтэлээһит, киһ тэһийбэһкэ-
тулуйбанна сөөдөрөй өйуулаах киингэлэри ылан
арыйталааһыт үгүс буолла. Оһолор дииһ оһолор,
Сотору буолаат, «Оһуоруһа хоһугар» киһрэн тө-
гүрүччү туран оһонһоон киһрэн бараллар. Баста-
һаанай арааһчылар дииһ курдук, саастарыһа
тутулуга суох нэһилэри билсбит дииһ быйыһа,
сыһаһа манна да көстөр.

Мин бу түгээннээ туһанан, сорохторун ытта кэбээтнээн ылдым. Чобуолара, сытыылара сүрдээх. «Сага олох» хайыат дээн биллэллэрин, сородор аадалларын сэлэргэстилэр. Оттон мин тоһо кинигин заххытын, суруйааччыллара кимнээгин ыйытыгына бунатын сангарпат дьон буолан биэрдилэр. Кудуххайдын «интервью» биэрэн да үөртүдэр. Көлсөппүт аадааччыларым бары 2-с «а» кылаас оҥолоро эбит. Учууталлара С. Е. Ноткина, саха кылааһа. Күннэлэри ыстаттыҥ.

Васильев Проня:— Книжкины аабабын. Библиотекада былырыяныгыттан, бастаабы кыдаастан ыда, сымдыабын. Хас да кишигэни аахтың. «Золотая книга сказок», «Серебряная, бронзовая книга сказок», «Желтый тузан» дизайнар эр да. Энциклопедиялары сөбүлүүбүн, онтон остуоруйалары, Нууччалык элбэхтик аабабын,— диэт эмиз кишигэлэри аатын сүбүдүттэ.

Андрей Васько:—Библиотека киниз заарга үөрөтөр. Икки халыг киинигин аахтым. Иднэллэе библиотеккаа иккитэ сымдаабын. Бастаан «Мамыкчаагыт», онтон оскулаага бар эрдэбинэ.

Гүлбаева Саргы:—Нууччалык азабын, Бастатан минисулбар 45 (?) кинигин аахпытэм. (Сөбөмүгү ханнын суруйааччылары себүдүүрүн бәрәһири-кэлибин. Кырачаан азабатчы толлубат. III. Перроттан сагалан албых суруйааччыны аайтаата, Дыңаттар «Чуораанчык» сурунааллаарын атта).

Оболор эрэ буолбатах бу кинигэ бырааһынньыгар улуус киниһэммит библиотекатын үлэһиттэрэ иллэҕ кэмгэ дьарыктарын оноһуктарынан кытыннылар, быыстапка туруордулар, ону таһынан үлэлэрин сүннүһүнэн үгүс тематическай, литературнай күннэри ыылыытарын, тэрийбиттэрин араас сылларга күннээби олохторун көбөһөр хаартысканан буклеттарын, стендалары оҥорон, илгичини кытыннылар. Ол курдук, быыстапкара М. М. Филиппов дьэ көргөһөн дьарыгын илэһир үлэлэрин туруорбут. Дьэ көргөн аба баһылыга Н. Н. Филиппов — суоннар, үс оҕолоохтор, Мамма Николай Никулаевич оҕуруо тигэр, билэ оҥорор станогга кэрэхсэттэ Мотрена Михайловна өрүү таҕастарынан, «Обо сааһым оонньуурдара» диэн быысаппакан үлэлэрэ, эрэ таҕастан тигинилэрэ, оҕуруонан билэлэрэ, оноһуктара көрдөрүлүннүлэр. Эмэ итинник Л. П. Монастырева өрүү, быысаппа уонна таҕас сыһыһтан араас суол оноһуктара, Төлөйтөн Е. С. Кеенофонтова түүллэхтэн тигин сабыһыһа, бөргөһөтө, Мындаазаһыттан Е. И. Софронова быысаппакан оноһуктара улахан болдомтону тартылар.

Сага ово библиотецатын презентацийн үерүү, лэхтин аһыг официальной чааһын улуустаады киинномит библиотечнай ситим директора В. А.

Платонова нийлэн-салаалан бийтэ. Кини өссө ааспыт сүүл ахсыннытыгар үлэээ бириллибит бу сана туутуга хаа да биригээдэ үлэээбитин, кэниинитин Одьулуунтан сылдыар Д. Д. Ефремов салайар туутун биригээдэгэ ситаран-хоторон сүүхэхэ туруорбутун маалалынан адынна. Бу биригээдэ аатыттан сана дьэз символическай түрүүһү тыла өдө библиотекатын сөбүдиссэҕэ, 23 с сылын бу системаҕа үлэлиир М. Н. Дьячковскайа туттарытлар. Оттон салгым тайырдыа, киирэр аалга мустан турар күндү кылдаһыттаран, ыһырыылаахтарын сана библиотекка дьэтиги аанын аһан киирэр, аалга кыһыл нэнтэни быһар быраабы ыһаллар: дьэз хаһайката М. Н. Дьячковскайа, улугус дьаһалтатын баһылыгыи солбуйааччы Т. А. Тарасов, культураҕа управлениетын начальнига В. П. Герасимов. Ийирдэ кизэн-куон, паннонан кизэргэтиллибит саалы корсөр. Сана дьэз маалзанын саалыы кизэргуома толоруллар. Алгыс тойук туһааллар. Маны библиотекарь Наталья Захарова кыһа-хото тутан ыраас, чөллөркөй куолаһынан толордо. Салгым аал уоту оттон аһатта, албаата нин библиотекка комплектованиһа отделин редактора Н. Е. Манарова. Дьэ, ол кэнииттэн дьэз дьын хаһаайыттара—кырачаан аарзаччылар өбүрдэ ырыалара-тойуктара, үн-кууллэре саалалланна.

Библиотека историягын. Одоо библиотеката 1953 сыллаахха аан бастаан оскуоланы кытта биһирэ аһардаһан аһыллыбыт. 1967 сыллаахтан туспа дьинэ нэспүт. Библиотеканы фондаты 14 тыһ. экзemplардан тахсыбыт. Итинэн аныгытылы кынигуон тутуулаах, тускай оҕоһуулаах кынигэ дьухонай кынигэ наада буолбут. Ол баҕа санаа дьэ быһыт туолан, библиотека сага дьинэлэнэ. Быраһыга 1996 сыллаахха хат көрүллэн уларытмалан дьуһаабыт. Ити хаһаайыстыбаннай кыниманан тутулар буолан, баар кыныгы учуоттааһынан быһаарыллар. Манна дьэ санага түһүөттүн сыраласпыт оччолорго кынигэммит библиотечнай система директора Д. А. Картузова аата элбэхтик аһыллына. Сага тутуу 20 тыһ. экзemplарга суоттаналлыбыт, 210 кв. метр изиннэх. Кынигэ хараллар уонна «Остуоруйа» хостордоох, ыраас, сырдын ааһар кынигэ-дуон саалалаах, кынигэ подсобнай хостордоох, уонна ону сэргэ кынигэри кытта, эһиллибитин курдук, Сээркээн сэһэнныт көмүлүөк оһох аттыгар остуол тула оһолору мунньан остуоруйалыы оһолору оһууламмит истигэ быһаһын тухары барарпаллаах саалалаах. Кырдыга, одо аһамаха бэртэхэй, дьонун бэлэх тутуу.

Презентация үөрүүтүр кыткан тыл этилэр уонна ойдобунньук бөлөхтэри туттардылар: республикатаабы оҕо библиотекатын комплектованига, от-
дольн сэлбэдиисаа Н. З. Мырянов, эмлэ бу коллек-
тивтан Е. П. Макарова, улуус дыаһалтатын баһы-
лыгын солбуһааччы Т. Л. Тарасов, культура
управлениетын начальнига В. П. Герасимов, Чу-
рапчы сэлэниһэтин дыаһалтатын баһылыгын сол-
буһааччы Н. А. Арикаов, Төлөй вөһилдэҕин баһы-
лыга И. Н. Ажмосов, кинилэри сэрэ улуустаабы
үөрөх уонна капиталнай тутуу управлениелары,
Чурапчытаабы гимназия, тэрийдэлэр, библиотечнай
ситим вөһилиннэртэрдээҕи филиалларын, маалыы Уус-
Алдан улууһун бэрэстэбинэллэрэ. Кинилэр бары
кэриэтэ улууска оҕо библиотеката саҥа дыһаҕа кө-
һөн киирбитэ Үөрөхтөөһүн сылыгар сөп түбэспитэ
ордук сирдээгин, дыһуннаарын баһыэтэститэр. От-
тон библиотеката саҥа нэм, кэлэр үйэ ыччат дыһун
сыйдыыга-билиһэ ыһыарар-угуйар, кырачааннар ин-
теллектуальнай сайдымаларын киннэ, храма буолар
аналын толорорутар өссө төлгүн үлэллэр сөптөөх
үсүлүбуйа базар буолбутун ыйдылар.

Тыял этнигийн, өвөрмөц биеийнхэнээр төгүүрм
остуулдар туян, өлөрөн, аралдыгтай, сэлмийнхэн, дьа-
лалдар, сонхчуудлар тэрлүүлмнээр.

С. СМЕРНИКОВА

АМАРАХ САНААЛААХТАРГА

Бу дымл кудун тутар 20 күнүгөр күнүс абизге сарана улуусувады культура управленийетын, юппи кииниге отделын, телестудия үлэлиер дыналорз күл-көмөр буолла. Элбэх материалнай хоромнуу табыста.

Улууе дьаһалтатыгар субэлэһиннэ муус Устэр 6 күнүгэр, быһыбар күн, улууе үрдүнэн баыы олорор сирдэринэн амарах санааланын күнүн кытарга быһаарылыһа. Кини сыалынан тахсыбыт хороһууну оһорууга ким тоһо кыахтаабынан өһирдэлээн дьон көмөнү оһоруулар буолар. Ол тута кичиник эбэтэр видеомассеталары (ыраас эбэтэр түһүтүлүбүт киинэлэрдаах да буолуохтарын сөн) биирэн оһоһулар. Муус устэр 6 күнүгэр Өһини бэрэстэһииттэллэрибт быһыбардыыр учаастантарга сарсымартаттан кинээһинэ диири олоруохтара кимтэн туох кинирбитигэр докумунт оһоруохтара.

Улаастаабыллах бигр дейдүлаахтарбыт, улууспут дьонно-сэргэтэ бигири кыһалдабыатын, кэдээммитин таба өйдүүхтэрэ, кыахтарынан көмөлөүхтэрэ дээн бигирин эрэнбит. Алдьархайга бэйэбитин эрэ хаалларбаккытыгар багарарыт.

Культура управления, кино отделы,
телестудия коллективна.

КУЛЬТУРА СОНУННАРА

Чакирдаады Сынныалан кишинер олохтоох ма-
нитлек дьаалтата (баһылык Кириллин А. М.) 30
мол, эргиз тэрилтэтэ (салайааччы Еремеев Е. К.)
5 мол, баһынай хаһаайыстыбалара 4 мол сол-
куобай харчынан көмөлөстүлэр. Итиннэ былыр-
быныгы Сынныалаһыт киинэ бэйэтэ бөлөдөр бас-
таан ылбыт 4 мол, солкуобай бириэмийэтэ эбэн,
кипи директора Афанасий Афанасьевич Ануфьев
Москваттан сыаналаах музыкальнай аппаратураны,
танас-сап атмылаһан кэллэ.

Алба кытлааччылаах гастрольнай биригээдэ
Өлүөхүмэ улуустарыгар иккисини күнүбү концерт
көрдүрдө. Салайааччылара — Сындыалаан киинин
директора А. А. Ануфьев. Биригээдэни «Чаныра-
бааһынай халааймстыбатын салайааччыта Н. В.
Ануфьев бэйэтэ массыннаах олордон ыраах
сирдэринэн тэлэлэтэн илдьэ сырытта. Иван Изен-
дешин бэйэтэ уус-уран самодеятельность ахтыр-
бынай кытлааччыта.

Дирингээднi народнай театр артистара "Ихэнхтэ
налэн Николай Неустроев «Тизэтэйбит» диэн номе-
диятын ситийннэлээхтин; гүрүөрөн бардылар.

Мындагайы уус-уран самодельноһын кыттааччылары көр-күлүү аргыстаах, нарын-намчы үн-күү, көрө ырыа кайниллаах Чакырга, Хайахсыкка, Хадаарга сырыттылар.

Билднлээх мелодист-урыаһыт Владимир Төхтөрүөв салаһар «Нэхэй-чуохай» эстраднай бөлөзө Чакырга ыалдьыттаһы көрөөччүлөр барда махталларын ылта.

Николай ФИЛИПОВ

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАР ИСТИЛЭРИГЭР

1997 сэл кулун тутар 27 күнүгөр территория-
най быыбардыр комиссия, улуус дьаһалтатын ба-
һылыгэр кандидаттар сүбэлэһинилэринэн эфирга тах-
сынга ылыһыллыбыт графинна, кулун тутар 30 кү-
нүгөр телестанцияга электро-уот суовуона «Маа-
рыкчаан» телестудия биэринитэ тахсыбатанан,
маннык уларыһылар киирдилэр:

Кандидат Гуляев М. Д. ити күн тахсыахтаах биэринтэ муус устар 1 күнүгэр нөһөрүдүмүз, кандидат Шадрин А. А. биэринтэ муус устар 2 күнүгэр ытыллар, Алабас эфиргэ кандидаттар иккиэн муус устар 3 күнүгэр тахсаллар. Биэринилэр иһэ 8 чаастаа саваланаллар.

Улуустаагы территориялай быыбардыр
комиссия.

КӨБҮЛҮҮР БӨЛӨХ ШТАБЫТТАН

Улуус дьаһалтатын баһылыгар кандидатынан туран быыбарга ыттыбыт Н. Д. Пойсеев көбүлүүр болоҕо, бастагы түһүмэх быыбар көннүтөн иһин төгүл кандидаттыын сүбэлэһэн баран, иккис түһүмэххэ улуус дьаһалтатын баһылыгар кандидаттарга хайаларыгар да анытациалыыр үлэни ыыппаппытын үһийттиһэрбит.

Н. Д. Понсеев көбүлүүр бөлөгө.

Иван ПОНОМАРЕВ,
хазынт общ. корр.

